

Secció de llengua i literatura

Berlín, ciutat unificada

Avui, per primera vegada, tornant de l'institut, he fet abstracció per un moment d'aquesta guerra del Golf, absurda i cruel com totes, i he rellegit les pàgines que vaig escriure el passat mes de novembre, quan em trobava de visita a Berlín.

Es curiós amb quina rapidesa poden perdre actualitat les notícies més contundents. Berlín i el seu mur són, cada dia més, una cosa passada.

Ho són, principalment, per a tots els qui no hi viuen i ho són, gairabé d'una manera escandalosa i rotunda, per als que no hi han estat mai, encara que sigui només de cor. Mentre penso tot això, m'adono de la gran sort que he tingut de poder passar, allí, Tots Sants de l'any 1990, perquè, en aquells moments, Berlín era -i ara, quan escric, encara ho deu ser- una ciutat que deixa veure, sempre seguit, tots els anys de ser dues ciutats.

Perquè Berlín és ara una ciutat, però queda palès quin és el territori ric, opulent, del que era Berlín Oest, i el caràcter auster i pobre del que era Berlín Est. Tampoc la gent és igual. Els que sempre han estat occidentals són gent molt oberta i amable, i, al mateix temps, són molt conscients que viuen en un entorn d'una gran inseguretut ciutadana gairabé tothom em va fer greus advertències quan anava passejant pel bosc de Grünewald al capvespre; algú em va aconsellar de fer l'últim trajecte en taxi i, finalment, una parella em va portar en cotxe just fins on jo volia.

Ells, els occidentals, tenen també una marcada va-

loració del temps (com la de tots els alemanys occidentals, siguin de Munich o de Frankfurt), temps que cal invertir en activitats útils i productives.

Els berlinesos de l'ex-DDR tenen, en canvi, molt de temps per parlar. De fet, jo vaig viure, tots cinc dies que vaig ser-hi, en una casa de la zona est, i mai no va deixar de sorprendre'm tota la capacitat i tot l'afany de conèixer i de fer-se conèixer, de demanar coses, d'explicar dèries i confiar problemes que aquests alemanys em feien en tot lloc (metro, tren, a l'autobús, al carrer, a la casa on dormia, en els bars, en els museus, etc.) i a tota hora.

És cert que ells tenen més motivacions per voler parlar. He comprovat que s'han pres el temps per fer-ho. De fet, els orientals i els occidentals encara es desconeixen. El mur ja no existeix n'hi han encara alguns troços a la Postdamer Platz, al bell mig de la ciutat i, encara ara, creen una il·lusió de paisatge desolat, d'afores suburbans amb carros de zingars i tot, però les comunicacions, les de metro principalment, són les antigues i pot costar hores fer un trajecte insignificant.

El resultat és ben fàcil de preveure; hi ha una tendència molt gran a no travessar les zones que ara ja no estan separades i, així, gairebé ningú de l'ex-Berlín Oest coneixia la parada del metro on jo vivia; tampoc és veritat que tota la gent del l'ex-Berlín Est ha anat a l'altra zona.

El mur no hi és. S'endevina.

ÀNGELS CALDERÓ

Secció d'art

Francesc Vidal

Sala Fortuny, del 22 de març al 16 d'abril

L'eloqüència de les imatges, ponderada pel tòpic popular, ens fa pensar en la seva enorme energia evocadora. En una imatge veiem allò que ens mostra, però també la podem veure com una part del seu context, com una seqüència dins una seriació, com una al·lusió a una realitat externa a ella, o, més en general, com un contenedor de múltiples significats.

L'art recent, atent a aquesta versatilitat de les imatges, i sensible a les immenses possibilitats expressives i conceptuals que comporta, se n'ha servit en nombroses ocasions. Més enllà de la pura especulació formal, moltes propostes plàstiques contemporànies ens involucren en la seva dimensió conceptual a través del joc amb el llenguatge icònic.

Les obres que Francesc Vidal presenta al Centre de Lectura s'insereixen, en bona mesura, en aquesta línia. Ja a primera ullada se'ns fa evident una intenció de jugar amb les imatges, a través de sorprenents contraposicions i descontextualitzacions. Vidal ens enfronta amb cartells i plamfets de caràcter reivindicatiu, violentament juxtaposats amb fragments d'una imatge romàntica: bocins d'un pantocràtor contornejat sobre un material de producció industrial. Poc a poc, l'obra va revelant-nos les interrelacions d'elements significants amb què juga. Els cartells, que ens remetent a abocadors industrials, centrals nuclears, insumisos empresonats, són testimonis de problemes específics del nostre entorn immediat. En ser recontextualitzats com a part integrant d'una obra artística, transcendeixen el seu caràcter purament referencial, i esdevenen metonímies d'un lloc i

un moment concrets. L'artista utilitza fragments de la realitat que l'envolta per reflexionar sobre ella a través de la seva obra.

Aquests fragments de realitat, dotats del valor identificador d'allò vinculat a un entorn, se'ns mostren abruptament superposats a una imatge religiosa característica del romànic, com és la figura del pantocràtor. Paradoxalment, la contraposició entre les dues iconografies traeix nexes entre elles. Tant la iconografia romànica com el repertori d'imatges dels cartells poden ser presos com a elements identificadors d'un moment històric. Ambdós ens remetent al nostre entorn geogràfic, i també ambdós ens mostren imatges portadores d'ideologia, imatges de caràcter col·lectiu i anònim; imatges que evoquen, en definitiva, l'inici i la fi d'un mil·lenni en un entorn específic. La imatge del pantocràtor se'ns mostra només suggerida, insinuada més per una absència que per una presència efectiva: l'endevinem retallada en el buit i fragmentada per a la seva exposició a la sala. Un cop més, ens trobem davant la invitació a una lectura heremètica de l'obra, manifesta a través de la voluntat de manipular les imatges, de jugar amb els seus possibles significats i d'establir ponts amb significats nous.

Si l'art se'ns presenta sovint com un mirall del context en què ha estat generat, les obres de què parlem no son alienes a aquesta idea. En el treball presentat per Francesc Vidal vibra una forta voluntat d'arrelament a la seva realitat circumdant; com si hagués comprès que parlant d'allò que ens és proper i ens identifica podem trobar la clau de volta per parlar també d'allò que ens transcendeix.

ALBERT MACAYA